

2. Машко А. І. Дефіцит державного бюджету: причини, наслідки та управління / А. І. Машко дисертація – Тернопіль. – 2010. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/898/1/>.

3. Сидор Г. В. Вплив макроекономічних показників на збалансування Державного бюджету України / Г. В. Сидор // Інноваційний розвиток економіки: глобальні тенденції та національні особливості : колективна монографія / за ред. канд. екон. наук, доц. Кульчицької Н. Є. – Чортків : ЧННІПБ, 2019. – С. 176-184.

Сидор Г. В. Дефіцит Державного бюджету України / Г. В. Сидор, О. І. Ткачик // Науковий вісник ІФНТУНГ. Серія : «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості». – 2019. – № 1 (19). – С.

Ціна держави. Бюджет України. Доходи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cost.ua/budget/revenue/#29>.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗМІНИ УМОВ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Собчишин В.М., к.е.н., доцент,

Чуйко А.В., студентка,

Полтавська державна аграрна академія

Пропонування відстрочки в оплаті реалізованих товарів у сучасних умовах є зняряддям конкурентної боротьби при залученні клієнтів. Суворі умови кредитування покупців можуть скоротити кількість останніх, проте надмірно ліберальні будуть сприяти не тільки збільшенню обсягів продажу товарів, але й мінімізації зворотного припливу коштів внаслідок несвоєчасної сплати боргів із боку контрагентів та максимізації видатків, пов'язаних із поверненням боргу [1, с. 58]. Таким чином, підприємство має потребу в оптимізації кредитної політики, що, в свою чергу, вимагає оцінювання доцільності зміни її умов.

Оцінювання доцільності зміни умов кредитної політики підприємства може здійснюватися за методом граничного аналізу та методом аналізу за кінцевими результатами [2, с. 243]. Перший із зазначених методів передбачає порівняння додаткового прибутку з додатковими витратами на дебіторську заборгованість у результаті

зміни умов кредитної політики. Сутність другого методу полягає у співставленні кінцевого результату (прибутку) за теперішніх і нових умов кредитування покупців.

Оцінювання доцільності зміни умов кредитної політики підприємства за методом граничного аналізу має здійснюватися, з нашого погляду, в наступному порядку:

- розрахунок додаткового прибутку (як різниці між додатковою виручкою та сумою додаткових змінних і постійних витрат) або маржинального прибутку (як різниці між додатковою виручкою та сумою додаткових змінних витрат);

- визначення додаткових загальних витрат, пов'язаних із дебіторською заборгованістю. До останніх слід включати вартість інвестицій у дебіторську заборгованість, витрати на знижки (за умови надання знижок за швидку оплату реалізованих товарів), втрати за безнадійними боргами;

- порівняння додаткового прибутку / маржинального прибутку з додатковими витратами (загальними) на дебіторську заборгованість.

При використанні методу аналізу за кінцевими результатами в оцінюванні доцільності зміни умов кредитної політики підприємства вважаємо за необхідне розраховувати за теперішніх і нових умов кредитування покупців наступні показники в такій послідовності:

- прибуток (як різниця між виручкою та змінними й постійними витратами) або маржинальний прибуток (як різниця між виручкою та змінними витратами);

- загальні витрати, пов'язані з дебіторською заборгованістю (сума вартості інвестицій у дебіторську заборгованість, витрат на знижки (за умови надання знижок за швидку оплату реалізованих товарів) і втрат за безнадійними боргами);

- прибуток / маржинальний прибуток після вирахування витрат, пов'язаних із дебіторською заборгованістю (як різниця між прибутком / маржинальним прибутком та загальними витратами, пов'язаними з дебіторською заборгованістю);

- чистий прибуток (прибуток за мінусом податку на прибуток) за умови, якщо підприємство є платником податку на прибуток. Якщо підприємство є платником єдиного податку

третьої групи, то, на нашу думку, доцільно розраховувати маржинальний прибуток після вирахування витрат, пов'язаних із дебіторською заборгованістю, та сплати єдиного податку (за ставкою 3 або 5%). Для платників єдиного податку четвертої групи величина єдиного податку незалежно від умов кредитної політики та одержаної в результаті виручки буде фіксованою величиною (єдиний податок сплачується, виходячи з площі сільськогосподарських угідь, їх грошової оцінки з урахуванням коефіцієнта індексації та відповідних ставок для четвертої групи платників цього податку), а тому зменшуватиме маржинальний прибуток після вирахування витрат, пов'язаних із дебіторською заборгованістю, за теперішньої і нової кредитної політики на однакову суму. З цієї причини платникам єдиного податку четвертої групи для з'ясування доцільності зміни умов їхньої кредитної політики достатньо обмежитися порівнянням маржинального прибутку після вирахування витрат, пов'язаних із дебіторською заборгованістю, за теперішніх і нових умов кредитування покупців.

Отже, опрацювання методичних підходів до оцінювання доцільності зміни умов кредитної політики підприємства дало змогу дійти висновку, що

- за методом граничного аналізу порівнюваними показниками мають бути додатковий прибуток / маржинальний прибуток і додаткові витрати (загальні) на дебіторську заборгованість;

- за методом аналізу за кінцевими результатами залежно від системи оподаткування підприємства слід порівнювати за теперішніх і нових умов кредитування покупців або чистий прибуток (для платників податку на прибуток), або маржинальний прибуток після вирахування витрат, пов'язаних із дебіторською заборгованістю (для платників єдиного податку четвертої групи), або маржинальний прибуток після вирахування витрат, пов'язаних із дебіторською заборгованістю, та сплати єдиного податку (для платників єдиного податку третьої групи).

Література.

1. Белозерцев В. С. Класифікації кредитної політики підприємства з огляду на системний підхід. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка*. 2008. № 1. С. 58-65.

2.Брігхем С. Ф., Л. Гапенскі Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 1002 с.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ

*Східницька Г. В., к.е.н., доцент,
Львівський національний аграрний університет*

У сучасних умовах функціонування банківського сектора економіки важливим є дослідження фінансової стійкості і стабільності системно важливих банків, позаяк саме цьому сектору фінансової системи відведено ключову роль у соціально-економічному розитку суб'єктів господарювання. Відтак, гармонійне та ефективне функціонування цього сектору сприятиме покращенню умов проживання населення і діяльності юридичних осіб. Із фінансовою нестабільністю суб'єктів ведення банківської діяльності пов'язані і негативні зрушення у банківській системі. Вони можуть знайти своє відображення у втраті довіри фізичних та юридичних осіб. Однак, пошук шляхів вирішення питань забезпечення стійкого стану таких банків є недостатньо обґрунтованим.

Фінансові кризи чітко виявляють високу залежність економік світу від стійкості системно важливих установ. Щоб уникнути розвитку таких подій держава вимушена надавати допомогу, вливаючи кошти у системні фінансові установи.

За визначенням НБУ, системно важливий банком є банк, банкрутство або неналежне функціонування якого може призвести до появи системного ризику. Діяльність системно важливих банків може створювати негативні екстерналії для фінансової системи. Керуючись максимізацією власної вигоди, банки ухвалюють оптимальні для себе рішення, які не є оптимальними для фінансової системи загалом [1, С. 131].

З метою віднесення банку до категорії системно важливого, Національним банком України узагальнено окремі показники на основі певних критеріїв, коефіцієнти зважування яких є вищими, ніж розмір середньо-арифметичного показника системної